HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רב אשי אמר אפילו תימא צדדין מותרין כל דבהדי גבה כגבה דמי: **מתני׳** א)בית שמאי אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהם אבל לא עולות וב"ה אומרים [א]מביאין שלמים ועולות [ב]וסומכין עליהם עצרת שחל להיות בערב שבת ב"ש אומרים יום טבוח (א) אחר השבת ובית הלל אומרים ב)אין יום טבוח אחר השבת ג)ומודים שאם חלה להיות בשבת שיום טבוח אחר השבת אין כהן גדול מתלבש בכליו ומותרין בהספד ובתענית שלא לקיים דברי האומרין עצרת אחר השבת: **גמ׳** א"ר אלעזר א"ר אושעיא ד)[ג]מניין לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה שנאמר [1]בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות [ד]מקיש חג השבועות לחג המצות מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה ואימא מקיש לחג הסוכות מה חג הסוכות יש לה תשלומין כל שמונה אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שמונה שמיני רגל בפני עצמו הוא אימור דאמרי ה)שמיני רגל בפני עצמו הוא הני מילי ו)לענין פז"ר קש"ב אבל לענין תשלומין [ו]תשלומין דראשון הוא ז)דתנן מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג חוגג את כל הרגל ויום טוב האחרון ח)תפשת מרובה לא תפשת תפשת מועט תפשת אלא (ב) למאי הלכתא כתביה רחמנא לחג הסוכות לאקושי לחג המצות מה חג המצות טעון לינה אף חג הסוכות טעון לינה והתם מנלן

דכתיב

דבהדי גבה. ששוה לגובה הגב של בהמה: **כגבה של בהמה דמי.** והראש שוה בגובה לגב הבהמה: **מתני׳ מביאין שלמים.** ביו"ט שהן אכילת הדיוט: **ואין סומכין עליהן.** כדאמרינן ט) אלא סומך עליהן מערב יו"ט ושוחטן ביו"ט דלא בעינן תכף לסמיכה שחיטה: **אבל לא מביאין עולות.** באותן שיכול להביא לאחר יו"ט דכתיב הוא לבדו יעשה לכם (שמות יב) לכם ולא לגבוה: **יום טבוח.** של קרבנות ראייה וחגיגה של יו"ט לאחר השבת שאין קריבין לא ביו"ט ולא בשבת: **אין לה יום טבוח.** אינה צריכה יום טבוח שמותר להקריבן ביו"ט: **אין כהן גדול מתלבש בכליו.** נאים בביתו ובשוק. ולאו בשעת עבודה קאמר ולא בבגדי כהונה קאי אלא שלא יתנאה באותו היום שיום טבוח של עצרת אחר שבת (ג) שידעו הכל שאינו היום יו"ט מפני הצדוקין שהיו אומרים עצרת אחר שבת: **גמ׳ מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה.** כדדרשינן קראי בפ"ק (דף ט.) י) בחג הסוכות וה"ה לחג המצות שהרי אף הוא שבעת ימים: **פז"ר קש"ב.** פיי"ס זמ"ן רג"ל קרב"ן שי"ר ברכ"ה. פייס לענין פרי החג כל שבעת ימי החג אין מפייסין עליהן אלא לפי חשבון המשמרות לפי סידרן מקריבין אותן כדתנן במסכת סוכה (דף נה:) מי שהיה מקריב פרים היום לא היה מקריב למחר ופר של שמיני מפייסין עליו איזהו מן המשמרות יקריבנו. זמן שהחיינו. רגל שיש לו שם רגל בפני עצמו ואינו קרוי סוכות. קרבן שאין בהמות קרבנותיו כסדר פרי החג שפרי החג מתמעטין והולכין וכבשיהן י"ד בכל יום ואילים שנים ובשמיני פר אחד איל אחד ושבעה כבשים. שיר אין שיר קרבנותיו כסדר שיר של ימות החג ואינו מדבר מענין פרשיות של הומבה"י (סוכה נה.) שהוא סימן לשיר של ימות החג. ברכה שהיו מברכים את המלך זכר לשלמה שנאמר בו ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך (מלכים א ח): **תפשת מרובה לא תפשת.** כל מקום שתמצא שני דרכים אחד תופש מרובה ואחד תופש מועט טוב לך לתפוש את המועט שאפילו היה לך לתפוש את המרובה ותתפוש את המועט תפיסתך שיש בכלל המרובה המועט אבל אם תתפוש המרובה והיה לך לתפוש המועט נמצאת שתפשת שלא כדת: **טעון לינה.** מולאי י"ט:

ופנית

רב אשי אמר אפילו תימא צדדין מותרין. דיחויא בעלמא דהא ס"ל לרב אשי בפרק בתרא דשבת (דף קנה. ושם) אמר רב אשי השתא דאמרינן לדדין אסורין אלא הכי קאמר דמהא ליכא למישמע מינה כ): **בית שמאי אומרים מביאין שלמים.** בביצה בפ"ב (דף יט.) מייתיא והתם עיקר והכא אגב גררא (ד) נסבא שמיירי בחגיגה וכן משמע שמאריך התם טפי לפרש ויש להוכיח מינה דביצה מיתניא מקמי מכילתין:

יום טבוח שלו אחר השבת. ואע"ג דלא חזו בראשון מייתי לה בשני אפילו למ"ד תשלומין דראשון (ה) כיון שאין העכבה רק בשביל היום כדפי׳ לעיל חזיא מיהא קרינן ביה:

יום טבוח אחר השבת. פרש"י קרבנות ראייה וחגיגה שאין קריבין לא ביו"ט ולא בשבת ולא יתכן לומר (ו) דחגיגה אמאי לא ומ"ש משלמים לב"ש ומיהו בירושלמי מייתי ל) אמרו להם לב"ה נדרים ונדבות יוכיחו [שמותרין להדיוט ואסורים לגבוה] אמרו להם ב"ה מה לנדרים ונדבות שאין קבוע להם זמן תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע אמרו להם ב"ש חגיגה נמי אין זמנה קבוע שאם לא חג בראשון חוגג והולך כל הרגל אמרו להם ב"ה כיון שאם לא חג ברגל אינו יכול לחוג אחר הרגל היינו זמנו קבוע משמע דאף בחגיגה פליגי כדפרישית מ): **אין כהן** (ז) **מתלבש בכליו.** פרש"י בכלים נאים שלו בביתו ובשוק שלא בשעת עבודה ולא בבגדי כהונה קאמר אלא שלא יתנאה באותו יום טבוח שידעו הכל שאינו יו"ט וקשה למורי חדא דלישנא לא משמע ליה דה"ל למינקט בכלים נאין ועוד מאי איריא כהן גדול אפילו שאר אדם נמי ונראה לו דבה׳ בגדים איירי שבימים טובים היה רגיל כהן גדול לעבוד בשביל כבוד היום אבל ביום טבוח לא היה לובשן כדי לעבוד שלא יתראה להיות יו"ט וראיה לדבריו בירושלמי בפירקין א"ר יוסי בר בון בשם ריב"ל בכל יום כ"ג מתלבש בכליו והולך ומקריב תמיד של שחר אם יש שם נדרים ונדבות מקריב אותן והולך ואוכל בביתו ובא ומקריב תמיד של (ח) ערב רבי עוקבא בשם ריב"ל אמר לא היה עושה כן אלא בשבתות וי"ט כלומר שלא היה רגיל ומתלבש בכליו ולעבוד אלא אז מפני כבוד היום אבל אי בעי מקריב בכל אות נפשו כדתנן ביומא (ט) (דף יד.) מקריב בראש וביום טבוח אף לכולי עלמא לא היה מתלבש שלא יכירו שהוא יום טוב:

אף עצרת יש לו תשלומין. ל) בירושלמי א] אמר רבי יוסי בר בון דוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר כלומר מהתם משמע שהיה לו תשלומין וקשה לה"ר אלחנן תיפוק ליה בלאו הכי לא הקריבו בראשון כיון שהיה שבת כדמשמע בשבת בפרק במה מדליקין (שבת ל.) דבשבת נפטר דוד ושמא התם לית ליה הכי אלא פליג אהא: **פז"ר קש"ב.** פרש"י רגל בפני עצמו שיש לו שם בפני עצמו ואינו בכלל סוכות וברכה היא ברכת המלך כדכתיב ביום השמיני שלח את העם וגו׳ וקשה לר"ת דהא בפ׳ לולב וערבה (סוכה דף מז. ושם) אמר כשם שחג טעון שיר קרבן ברכה ולינה אף שמיני עצרת טעון ברכה וקרבן ושיר ולינה מאי לאו זמן לא ברהמ"ז ותפלה ועוד לישנא דנקט ברכה בפני עצמו משמע דאף בימים אחרים איתיה והכי איתא בירושלמי ברכה בפני עצמו מאי היא א"ל זמן כל שבעה מי איכא משמע דבברכת המזון ותפלה בעי למימר דאיכא כל ז׳ ומפרש לשם מנא ידעינן שהוא רגל דהא בכולהו כתיב וביום וכאן ביום ללמד שהוא רגל בפני עצמו ונראה לר"ת ברכה ברכת המזון ותפלה שמזכירין את שמיני עצרת ורגל היינו לינה שטעון לינה בירושלים ור"ח מפרש רגל לענין אבילות והכא איתא בפרק בתרא דמועד קטן (דף כד:) הרי עברו עליו ערב החג והחג ושמיני שלו הרי כאן כ"א ושניהם יקד ר"ת במעריב שלו (י) לינת שלשים ידחם כאשר אבלים ינחם וברכת המלך לא בעי למיתני משום דנחית אשאר ימים וברכת המלך איכא לשם ולינה לא בעי למיתני לדברי רש"י ור"ח משום דפשיטא ליה שיר (כ) פרש"י לא איתפרש ליה ור"ת מפרש דאומר מזמור שלו שלם דבשאר ימי החג אומר הומבה"י כדמפרש התם שמתחיל ביום (ל) אחד מזמור ומסיים בשני וכאן כולו שלם ורבי עזריאל מנא נ) שאמר למנצח על השמינית מיהו אומר ר"י דהתם לא מדבר רק מה שאומר בפסוקי דזמרה כמו שמוסיפים מזמורים בשבת מ"מ משמע שהיו אומרים אותו במקדש כיון דנתקן לומר: **תפשת מועט תפשת.** לפי שיש בכלל מאתים מנה (מ) ומ"מ חשבון שבידך אמתי וי"מ דלמדה מרובה אין קצבה דלעולם תוכל להרבות אבל למועט יש סוף ולא יתכן דבת"כ פליגי תנאי בהא גבי זבה ימים מיעוט ימים שנים יכול מרובים א"ר עקיבא כל שמשמעו מרובה ומשמעו מועט תפשת מרובה לא תפשת א"ר יהודה שתי מדות אחת כלה ואחת אינה כלה מודדין במדה כלה ואין מודדין בשאינה כלה א"ר נחמיה וכו׳ למה בא הכתוב לפתוח או לנעול ס): **אף חג הסוכות טעון לינה.** אתיא כראב"י ור"מ דאילו לת"ק ור"ש וראב"ש בפ"ק דר"ה (דף ה. ושם) נפקא להו מדכתיב ופנית בבוקר כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא לבקר והכי נמי מרבה התם בפסחים (דף נה:) פסח שני אין צריכה קרא:

מסורת הש"ס

א) מגילה ה. לעיל ז: [ביצה יט.], ב) נ"א אין לה יום טבוח, ג) מגילה ה., ד) ר"ה ד: מו"ק כד:, ה) [סוכה מז.], ו) ר"ה ד: סוכה מח. יומא ג., ז) לעיל ט. [ביצה כ: מגילה ה.], ח) [ר"ה ד: יומא פ. סוכה ה: קדושין יז. חולין קלח. ערכין ד:], ט) [לעיל טז.], י) [נ"ל לחג], כ) [ועי׳ תוס׳ שבת קנה. ד"ה אמר רב פפא וכו׳], ל) [וכן הוא בתוספתא פ"ב], מ) [נ"ל כדפי׳ רש"י], נ) [במס׳ סופרים פי"ט וכ"ה בירושלמי וכ"כ תוס׳ בסוכה מז. ד"ה שיר ורש"י ר"ה ד: ד"ה פז"ר קש"ב], ס) [וע"ע תוס׳ סוכה ה: ד"ה תפשת],

גליון הש"ס

תוס׳ ד"ה אף עצרת וכו׳ בירושלמי אר"י. עיין מ"ל פ"ג הלכה ו׳ מהלכות אבל:

הגהות מהר"י לנדא

א] תוס׳ ד"ה אף עצרת וכו׳ בירושלמי. נ"ל פ"ב הלכה ג׳ ובמס׳ ביצה פ"ב הלכה ד:

מוסף רש"י

מביאין שלמים. ביום טוב לפי שיש בהם צורך מאכל הדיוט (לעיל ז:) שהן מאכל אדם ביו"ט וכתיב אך אשר יאכל לכל נפש (מגילה ה.). **ואין סומכין עליהם.** שהסמיכה שבות היא שמשתמש בבעלי חיים ותנן (ביצה לו:) אלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה (לעיל ז:) שהסמיכה אסורה משום שבות שבכל כחו היה סומך והוי ליה משתמש בבעלי חיים (ביצה יט.) ועל אלו שיקריבו ביו"ט יסמכו מאתמול, דלית להו לבית שמאי תכף לסמיכה שחיטה (מגילה ה.). **אבל לא עולות.** אין מביאין עולות, חוץ מתמידין ומוספין שהן קרבן צבור וזמנן קבוע, אבל עולת יחיד לא יביא לפי שאין בה אכילת הדיוט וכתיב יעשה לכם ולא לגבוה (ביצה יט.) חוץ מתמידין ומוספין שזמנן קבוע וכל שזמנן קבוע כתיב בהו במועדו ואפילו בשבת וכל שכן ביו"ט (לעיל ז:). **מביאין שלמים ועולות.** ומה אני מקיים לכם, לכם ולא לנכרים (מגילה ה.). **וסומכין עליהם.** כיון דמותר להביאן לא גזרו שבות לבטל סמיכתן (לעיל ז:). **ב"ש אומרים יום טבוח אחר השבת.** וב"ש לטעמייהו דאמרי עולות אין מקריבין ביו"ט, הלכך לא יקריבו עד לאחר שבת (מגילה ה.). **וב"ה אומרים אין יום טבוח אחר השבת.** אין לה יום טבוח, אין צריך להמתין ליום טבוח, שהשלמים ועולות קרבים ביו"ט (שם). **ומודים שאם חלה להיות בשבת.** בעצרת שחל להיות בשבת, שאין עולת ראיה ושלמי חגיגה קרבין בשבת וממתין ליום טבוח של קרבנות היום לאחר השבת (שם). **מניין לעצרת.** דאילו בחג הסוכות ובחג המצות נפקא לן מוחגותם אותו חג לה׳ שבעת ימים, יכול יהו חוגגין כל ז׳ ת"ל אותו, אותו אתה חוגג ואי אתה חוגג כל ז׳ אם כן למה נאמר ז׳ לתשלומים, שאם לא חג חגיגתו בראשון יקריבנה בשני (ר"ה ד:). **פז"ר קש"ב.** סימן הוא (סוכה מח.) פיים לעצמו, טעון פיים לפר הבא בשמיני ואינו קרב לפי סדר המשמרות ששנו ושלשו בפרי החג, חוץ משתים ששנו ולא שלשו, ופר של שמיני אין אחת מאותן שתים מקריבתו אלא כל המשמרות מפייסות (ר"ה ד: וכעי"ז יומא ג. וסוכה מח.) זמן לעצמו, לברך שהחיינו (יומא שם וסוכה שם) רגל לעצמו, שאין שם חג הסוכות עליו (ר"ה שם ויומא שם) שאין יושבין בסוכה (סוכה שם) קרבן לעצמו, שאין קרבנו כשאר ימי החג שהפרים מתמעטים בהם אחד אחד וזה אינו אלא פר אחד, ושאר הימים שני אילים וארבעה עשר כבשים וזה איל אחד וז׳ כבשים (ר"ה שם וכעי"ז יומא שם) שאינו כסדר פרי החג, שא"כ היו בו ששה פרים (סוכה שם) שיר לעצמו, אין שירו שוה לשל סוכות שאומר על הדוכן, ולא נתפרש לנו שירו, ובמסכת סופרים (פי"ט ה"ב) נמצא שירו הוא למנצח על השמינית (ר"ה שם) או: שאין שירו שוה לכל שאר שירות ימי החג, כל שיר ימי החג מדבר מעין גזל מתנות עניים, ואותן של חול המועד מפורש במסכת סוכה (נה.) הומבה"י, ושל שמיני עצרת אינו מעין אסיף, ולא פירשו לנו איזהו שירו (יומא שם), ברכה לעצמו, את יום השמיני, ובתוספתא משמע שמברכין את המלך, והכי גרסינן לה ברכה בפני עצמו שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך (סוכה שם) ברכה שהיו מברכין לתפלת חיי המלך (יומא שם) מברכין היו את המלך זכר לחנוכת הבית (ר"ה שם). **מי שלא חג.** שלא הביא חגיגתו. חוגג שמיני עצרת ואע"ג דרגל בפני עצמו הוא הוי תשלומין לראשון (שם). **תפשת מרובה לא תפשת.** דיש להקשות תפוס את המועט (ערכין ד:). **תפשת מועט תפשת.** דאי מקשה לך תפוס את המרובה אינו חולק על דצריך אלא מוסיף, דבכלל מרובה איכא מועט (שם, וכעי"ז חולין קלח. בארוכה).

עין משפט נר מצוה

יח א ב מיי׳ פ"א מהל׳ חגיגה הלכה ח ט:

יט ג ד מיי׳ שם הלכה ז:

ה [מיי׳ פ"י מהלכות תמידין הל׳ ה יג]:

ו [מיי׳ פ"א מהל׳ חגיגה הל׳ ד ופ"ב הל׳ ה]:

תורה אור השלם

1. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יְיָ רֵיקָם: דברים טז טז

הגהות הב"ח

(א) במשנה יום טבוח שלו אחר השבת: (ב) גמ׳ למאי הלכתא כתביה רחמנא. נ"ב ול"ק דלמא חג השבועות נמי לא כתביה רחמנא אלא לאקושי לחג המצות דטעון לינה דאיכא למימר דאין היקש למחצה וכיון דילפת הקישא מחג המצות לגמרי מקשינן ליה אף דיש לה תשלומין כל ז׳: (ג) רש"י ד"ה אין כהן וכו׳ אחר שבת כדי שידעו הכל שאין היום: (ד) תוס׳ ד"ה בית שמאי וכו׳ אגב גררא דמיירי בחגיגה נסבה וכן משמע: (ה) ד"ה יום טבוח וכו׳ תשלומין דראשון דכיון וכו׳ בשביל היום חזי קרינן ביה כדפי׳ לעיל הס"ד: (ו) ד"ה יום טבוח אחר וכו׳ ולא יתכן לומר כן דחגיגה וכו׳ אמרו להם ב"ש נדרים: (ז) ד"ה אין כהן גדול מתלבש וכו׳ דלישנא לא משמע הכי דהוה ליה וכו׳ היה רגיל כהן גדול ללובשן כדי לעבוד בשביל וכו׳ בירושלמי דפירקין וכו׳ בכליו ובא ומקריב וכו׳ נדרים ונדבות הוא מקריבן והולך כל"ל ותיבת אותן נמחק: (ח) בא"ד תמיד של בין הערבים ובא ולן בלשכת פלהדרין רבי עוקבא בשם: (ט) בא"ד כדתנן ביומא כה"ג מקריב חלק בראש: (י) ד"ה פז"ר קש"ב וכו׳ ר"ת במעריב שלו קודש ללינה ושלשים ידחם: (כ) בא"ד שיר פרש"י. נ"ב כך הוא בפרש"י דפרק לולב וערבה דף מו סע"א ופ"ק דר"ה דף ד׳ בסופו: (ל) בא"ד שמתחיל ביום ראשון מזמור ומסיים וכו׳ ורבי עוזריאל מנא שאומרים למנצח וכו׳ דניתקן לומר בבית הכנסת הס"ד: (מ) ד"ה תפשת וכו׳ דמ"מ חשבון וכו׳ דלמדה מרובה וכו׳ יש סוף. נ"ב ופ"ק דר"ה כתבו התוס׳ דהכא ליכא לפרש הכי דהא יש לדבר סוף דטפי משמונה לא ועיין רפ"ק דסוכה דף ה׳ ובמ"ש התוס׳ לשם:

רבינו חננאל

רב אשי אפילו תימא צדדין מותרין כל דלהדי גבה דרישא כגבה דמו. א"ר אלעזר א"ר אושעיא מניין לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה ת"ל בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות כו׳. פז"ר קש"ב. פירשנוהו כבר למעלה.